

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu

Byl/a jsem seznámen/a s podmínkami, cílem a obsahem výzkumného projektu s pracovním názvem „Zapojení dětí z dětských domovů do života veřejných knihoven“, rozumím jim a souhlasím se svou účastí ve výzkumu.

Souhlasím s účastí na tomto projektu a dávám svolení k použití poskytnutého materiálu a dat během polostrukturovaného rozhovoru za účelem sepsání bakalářské práce výzkumnice Hany Hrabákové.

Byl/a jsem seznámen/a s nahráváním mého rozhovoru s výzkumníci a s analýzou výsledného zvukového záznamu a jeho přepisu. Dávám souhlas k tomu, že výzkumnice může v odborné publikaci citovat informace, které jí poskytují.

Zároveň souhlasím se způsobem zachování důvěryhodnosti, se zpracováním osobních údajů a uvedením křestního jména z důvodu historické dohledatelnosti mé osoby v období, kdy jsem vykonával/a pracovní funkci. Výzkumnice se zavazuje k ochraně mých osobních údajů tak, aby nedošlo k poškození mého dobrého jména a ovlivnění pracovní pozice.

Rozumím tomu, že pokud se v průběhu rozhovoru objeví pro mě obtížná nebo nepříjemná témata, mohu odmítnout odpovědět na jakoukoliv otázku, případně rozhovor předčasně ukončit.

Rozumím tomu, že účast ve výzkumu pro mě může znamenat určitá rizika a že mohu odstoupit z tohoto výzkumného projektu do sedmi dnů od poskytnutí rozhovoru.

Výzkumnice .....

Účastník výzkumu .....

V Praze dne.....

Příloha 1: Rozhovor vedený se zástupci MKP

Jaké služby vaše organizace nabízí dětem z DD? (s důrazem na oblast vzdělávání a zaměstnanosti)

Iva: „*To je asi dost individuální. Všeobecně služeb, které pořádá knihovna, je hromada. Nejsem schopná je všechny vyjmenovat. Rozhodně je to široká škála služeb, od dětských nabídek, divadýlek, kurzů, jak třeba napsat životopis až po projekt PROKOP, který sem jezdí. Je z čeho vybírat. Otázkou je, jestli jsme pro děti z dětských domovů dost atraktivní v rámci toho, jaké mají sami nabídky. Víím, že někteří čtou, ale není to prioritou. Mají dost kroužků, sportují. Myslím si, že cílovou skupinou jsou spíš mladí dospělí, kteří odchází z domova. Je potřeba se zaměřit na ně.*“

Lenka: „*Je potřeba zmínit, že Městská knihovna v Praze své čtenáře nelustruje, takže pokud se k tomu dítě nepřizná a už má třeba svoji občanku, tak my si v podstatě nikam nepíšeme, z jaké je rodiny. Myslím si, že můžeme nabízet všechno, co nabízíme našim čtenářům, ale samozřejmě u dětí z dětského domova je trochu problém s registrací, to zejména mladších 15 let. Sice má někde rodiče, ale asi nejsou úplně dohledatelní, aby mu podepsali přihlášku do knihovny. Proto řešíme nové přihlášky a zároveň pro dětský domov likvidační. V oblasti vzdělávání má knihovna širokou nabídku vzdělávacích aktivit, kam se zase může přihlásit kdokoliv, kdo má zájem. V tuhle chvíli je to zejména oblast praxí, které knihovna nabízí studentům středních škol nemusí mít pouze knihovnické zaměření. Ted' budeme mít na praxi studenty z grafické školy, mohli bychom oslovit i třeba ekonomické školy. Máme hodně specializovaných oddělení, záleží jen na tom, kolik času by jim mohli věnovat kolegové z daného oddělení.*“

Jaké služby byste chtěli nabízet do budoucna? (o co si myslíte, že by byl zájem, a které oblasti jsou nepokryté)

Iva: „*Myslím si, že knihovna svou neutrálností nabízí široké možnosti. Spíš bych se do budoucna zaměřila na mladší děti zhruba od 10 let ze sociálně znevýhodněného prostředí. Ted' myslím i diagnostické ústavy a školy, které navštěvují sociálně slabší. Velkým problémem je častější výskyt kyberšikany, „postování“ na sociálních sítích, fake news. Neziskovky nabízí různé programy, ale většinou mají podtext směřování instituce. Knihovna*

svou otevřeností může uspořádat pro děti například workshopy, kde by byl člověk z praxe. Učitelé, kteří řešili tyto problémy, děti, které si prošly kyberšikanou.“

Lenka: „Aktuálně řešíme nové přihlášky pro děti z dětských domovů tak, aby to pro ten domov nebylo likvidační a pochopitelný i pro to dítě, aby vědělo, jaké má povinnosti a jaké má povinnosti dětský domov. Takže by mělo být jednodušší přihlašování, případně nějaké i smlouvy o spolupráci s konkrétním dětským domovem. Zároveň bych ráda, aby tyto služby byly ošetřeny nějakými pravidly a byly nízkoprahové, abychom dítě nevystavili dalšími zátěžemi jen kvůli tomu, že nevrátil nějakou knihu a měl dluhy. Myslím si, že bychom měli dělat víc aktivit, impulzem mi byla konference Sociální inovace v knihovnách, kde jsem se dozvěděla, že existují různé dotační programy pro práci se sociálně znevýhodněnými, tak teď toho nějak využít.“

Jakými aktivitami pomáháte dětem při odchodu z DD k jejich osamostatnění? (uplatnění na trhu práce, vzdělávání)

Iva: „Jak jsem již říkala, knihovna nenabízí pomoc v oblasti vzdělávání a služby nejen dětem pro děti z dětských domovů, ale všem uživatelům. Myslím si, že služeb mají děti z dětských domovů hodně a my jako knihovna nemůžeme vyučovat například finanční gramotnost. Od toho jsou neziskové organizace, které se zaměřují na pomoc po téhle stránce. Hlavní problém nastává při odchodu z domova. Z toho, že jsou zvyklí, že mají všechno, tak najednou nemají nic, a to jim schází. Právě těmito směry by se měla knihovna ubírat. Neziskové organizace i dětské domovy je hodně učí gramotnosti, samostatnosti, musejí si sami hospodařit. My je můžeme inspirovat a učit samostatnosti například za své výpůjčky.“

Lenka: „Přiznám se, že nevím, kolik dětí z dětského domova reálně chodí do knihovny. Ale myslím si, že by to mohla být taková nika, kde knihovna je hodně zajímavý prostor. Zároveň je tu možnost naučit se nějaké odpovědnosti za to, co si půjčuji, kdy mám knihy vrátit, kdy je můžu prodloužit. Vlastní odpovědnost za to, co dělám učí knihovna obecně všechny čtenáře. Čtenáře nelustrujeme, každý má možnost přijít do knihovny a zúčastnit se vzdělávacích aktivit, které knihovna nabízí. Stačí jen chtít. Nabízíme tzv. chráněné zaměstnání, možnost zkusit si opravdovou práci. Používáme dobrovolníky, je to neplacené stejně jako většina studentských praxí. Získávají jiné benefity, mají možnosti si vyzkoušet, jestli mu naše instituce vyhovuje a zjistit, jestli je něco, čemu by se u nás rád věnoval. Stává se nám, že po nějakém čase se z dobrovolníka stane zaměstnanec.“

Jaké jsou zkušenosti knihovny se spoluprací s DD a neziskovými organizacemi?

Iva: „Projekt A jak se vidíme my... děti z dětských domovů, jsem měla v plánu už asi dva roky. Možnost realizovat ho přišla s inkubátorem Sociálních inovací, který vznikl v Klubovně Ústřední knihovny. Za mě jsem pro spolupracovat s neziskovkami, neboť oni mají daleko víc zkušeností a mohou jim pomoci s hledáním práce, bydlením. Knihovna naopak může pomoci je nasměrovat ke službám neziskovek, na koho se obrátit. Zároveň nezisková organizace by měla vědět, co tady máme, jaké služby nabízíme a my tím pádem nemusíme hned inklinovat k tomu, že musíme pro děti z dětských domovů vymýšlet nové služby, neboť jsou přehlceni. Knihovna si v tom musí najít mezi střed, kdy my nejsme nezisková organizace, nedostáváme zapláceno za to, že pro ně děláme služby, to by měly dělat instituty, kteří jsou k tomu kompetentní. My bychom měli být jen nějaký prostředník, který pomáhá na cestě, a když dítě neví, kudy se vydat, tak by tu měl být knihovník, který by ho nasměroval.“

Lenka: „Troufnu si říct, že hodně dobře umíme spolupracovat se školami, a tak bychom měli umět spolupracovat i s dětskými domovy. Zkušenost osobně nemám, já jen předávám široké veřejnosti úspěšné projekty spolupráce mých kolegů. Ale vidím, že se situace velmi posunula. Knihovna je vnímána jako partner a stojí za tím řada mých kolegů.“

Lukáš: „Na těchto procesech se může podílet i knihovny. Měli jsme velice zajímavý projekt s Novou školou, která měla poskytnutý grant z EU, byl to systém a slet různých workshopů, který na sebe po 2-3 měsících pořádaly a měli vždy zaměřenou tematiku třeba na sociálně vyloučené, na různé děti s různými poruchami a pro menšiny. Spolupráce s dobrovolníky a se zástupci dobrovolnických organizací. Šlo o workshopy, kdy se dobrovolníci propojovali s knihovníky a tak. Spolupráce s neziskovou organizací, proč ne? My se tomu jako knihovna nebráníme. V podstatě knihovna spolupracuje s každým, kdo ji osloví. Určitě to není problém. My většinou nejsme ti, kteří bychom je aktivně vyhledávali, většinou vyhledávají ony nás. Pokud jde o mě, konkrétně o vzdělávání knihovníků, tak věřím, že společně dokážeme najít nějaký termín a uzpůsobit obsah, aby to vyhovovalo jak jim, tak nám. Je pravda, že se sociálně slabými se u nás pracuje každý den, ale neziskovka má jiné možnosti, než máme my. Momentálně máme 50 praktikantů ročně ve věku 15-16 let a bereme převážně ze středních škol, což není úplně málo.“

Jaká vidíte hlavní pozitiva v této spolupráci?

Iva: „Na spolupráci s dětským domovem jsem pocítila spíše pozitiva než negativa. Práce s dětmi je vždycky super. V rámci projektu jsem se setkala s dětmi ve věku 15-18 let. Myslím si, že děti na knihovnu velmi dobře reagovaly. Cenily si na nás toho, že jsme jim nic nevnucovali, nechali jsme je, aby si projekt vedly sami ve vlastní režii. Překvapilo mě, jak jsou ochotní, vstřícní a nadšení, že se mohou o určitých věcech v rámci projektu rozhodovat sami. Tato spolupráce byla super, byla by škoda v ní nepokračovat.“

Lenka: „Myslím si, že dobrá. Můžeme neziskovkách hodně nabídnout, protože fungujeme od roku 1891 a nemyslím si, že je ve výhledu, že by nás někdo zrušil. Jsme takovou jistotou, protože pokud třeba skončí neziskové organizaci udržitelnost projektu a jedná se o úspěšný projekt, knihovna na základě dobré spolupráce může nějakým způsobem pokračovat, převzít a přijmout do své agendy.“

Jaké jsou problematické oblasti spolupráce?

Iva: „Setkala jsem se spíše s pozitivy než s negativy. Když jsme měli sestavený projekt, oslovili jsme tři dětské domovy, z nichž s námi spolupracoval jen jeden. Jeden nás odmítl a s druhým jsme v kontaktu, nicméně jsou přehlceni službami, že našeho projektu nevyužili. Projekt se nám podařil realizovat pouze v dětském domově v Dolních Počernicích. Trochu jsme bojovali s tím, že jsou děti z dětského domova lehce nezodpovědní, že když jsme jim řekli, aby si něco přinesly, tak půlka z nich si to nepřinesla. Ještě byl problém v tom, že jak se rychle nadchnou, tak je to nadšení rychle opustí. Člověk je musí neustále motivovat, připomínat se.“

Lenka: „Velmi záleží na tom, na koho člověk narazí, na jedné i druhé straně. Celé to ovlivňuje vzájemnou spolupráci a záleží na místě. Omezení může být případnou fluktuací lidí v menších neziskových organizacích. Lidé se tam hodně střídají, takže je ta kontinuita toho, na čem jsme pracovali a klapalo to, hodně rychle vyprchávají. Někdy mají neziskové organizace příliš velké očekávání. Dodají nám know-how, knihovna to udělá, ale musí se to na začátku jasně říct. Občas mají přemrštěné požadavky, protože my jsme spíše praktický lidi, píšeme projekty reálně, ne s nadsazením. Jsou zvyklí psát projekty megalomansky a my máme potom problém s tím, že nemáme dostatek kapacit.“

Je možné, aby děti z DD v knihovně získaly nějaké pracovní zkušenosti?

Iva: „Myslím si, že je. Jde spíše o jejich kvalifikaci. Co jsem viděla z vlastní zkušenosti, setkala jsem se s mladými ve věku 15-18 let, většina z nich brigády má ve svém oboru, který studují.“

Skupina, se kterou jsem měla možnost pracovat, byla složena z dětí, které většinou studovaly na učilišti, nejčastěji kuchař – číšník. V rámci studia chodí na praxi, kde většinou mají i brigádu. Ze skupinky byl jeden, který se chtěl věnovat herectví a ten si sháněl sám různé herecké konkurzy. Ale jsou i děti, kteří studují střední školy a gymnázia a pro ně by třeba byla práce v knihovně zajímavější, než kdyby někde prodávaly zmrzlinu.“

Lenka: *„Já doufám, že ano, pokud budou chtít.“*

Lukáš: *„Určitě to možné je, pokud splňuje kritéria přijetí. Nově příchozí zaměstnanec projde úvodním školením, kde se dozví o tom, co kde v knihovně najde a jak to tady vlastně funguje. Následuje školení na náš automatizovaný systém Koniáš. Adaptační proces běží do konce prvního řízení pracovního výkonu, což bývá rok a do té doby by měl zaměstnanec získat exkurzi po ústřední knihovně, neboť je zde dost specializovaných oddělení, tak aby věděl, co vše můžeme nabídnout. Další základní školení, Kurz řešení krizových situací, aby zvládl první pomoc a naučil se editovat na Wikipedii. Měl by absolvovat jednu interní stáž v rámci knihovny. Problém v získání zaměstnání nevidím, spíš jde o dosažené vzdělání na určitých pozicích. Knihovna se řídí tabulkovým platem a už jen středoškolákovi se odečítají roky. Pokud nemá ten člověk alespoň vyšší odbornou školu, tak má odečet. Proto se snaží knihovna motivovat nové zaměstnance k dalšímu vzdělávání. U praxe s dosaženým vzděláním není problém, u pracovního poměru je to trochu problém. Odečet je 2 roky, to je daný státem a čím vyšší je platová třída, tím je samozřejmě odečet vyšší.“*

Ondřej: *„Děti z dětského domova mohou v knihovně získat pracovní zkušenost. Při pohovorech s uchazeči se neptám, z jakého prostředí k nám přichází. Musí splňovat požadované vzdělání, kterým je vyšší odborná škola, minimální je však střední škola s maturitou. Přijímáme uchazeče středních škol i bez knihovnického zaměření. Nejčastěji se uchazeči hlásí na pozici knihovníka ve službách. Knihovna nabízí široké pracovní příležitosti, nejčastěji ve službách, s tím, že finanční ohodnocení se odvíjí od platové tabulky, kterou nám udává Magistrát hlavního města Prahy. Dále záleží na rozpočtu knihovny, kdy máme možnost udělit osobní ohodnocení, nebo jednou za půl roku mimořádnou prémie. Pro další benefity čerpáme z fondu pro finančně náročnější benefity, což jsou u nás stravenky, neboť je využívá každý ze zaměstnanců, sportovní a ostatní kurzy u nás nejsou tolik využívány. Dále nabízíme využití služeb knihovny – zdarma 60 rezervací ročně a výhodné vstupné na kulturní akce. Zaměstnanci mohou rovněž využít slev do pražských divadel.“*

Chtěli byste do budoucna tuto nabídku rozšířit?

Iva: „Do budoucna by bylo super, kdyby fungovaly dva projekty. Jeden zaměřený na mladší děti a jeden na ty starší, kteří odcházejí z DD. U těch mladších bychom postupovali skrz fázi dobrovolnictví, později brigádě až k možnosti získat pracovní poměr, čímž bychom se dostali do druhého projektu.“

Lenka: „Městská knihovna v Praze je velká instituce, kde máme všechny profese, přes údržbu až po odborné profese, jako je třeba právní, grafické či ekonomické oddělení. Běžně se děje, že zaměstnanci ze služeb přechází na vyšší pozice do servisního patra, jak tomu my říkáme. Takže si myslím, že nabídek máme dost.“

Lukáš: „Jsme jednou z největších veřejných knihoven, nabízíme pracovní pozice na mnoha specializovaných odděleních. Myslím si, že nabídka je široká. Aktuálně nabízíme pro nově příchozí adaptační proces dle nové koncepce. Do budoucna bychom chtěli rozšířit nabídku e-learningových kurzů pro zaměstnance. Nabízíme náš vlastní, je jím editace na bázi wiki. Dále máme zakoupené balíčky na základní používání Office. Pokud se nám podaří spustit, v roce 2020 bychom mohli poskytovat rekvalifikační kurz pro knihovníky dle Národní soustavy klasifikací. Aktuálně využíváme externích rekvalifikačních kurzů, kdy posíláme zájemce do Národní knihovny. Bohužel je omezená kapacita a když se nám sejdou žádosti, tak můžeme vybrat jen pár. Přednost má ten, který pracuje v knihovně delší dobu na celý úvazek a ti, kteří jsou na nižší vedoucí pozici. U nich je vyšší perspektiva, že kurz využijí ke své práci. Při spuštění našeho kurzu bychom chtěli navýšit kapacitu míst.“

Myslíte si, že by zaměstnanec ze sociálně znevýhodněného prostředí byl přínosem pro knihovnu, a naopak knihovna pro něj přínosem? Pokud ano, v čem?

Iva: „Myslím si, že asi obojí. Když bude šikovný, bude přínosem pro knihovnu, a když bude mezi jinými lidmi, budeme my přínosem pro něj. Asi jako pro kohokoliv. Hodně záleží na to, jestli ho to tady bude bavit, když ne, tak asi pro něj nebudeme takovým přínosem, ani on pro nás. Zaměstnanec práce v knihovně musí bavit, většina z nás to dělá srdcem, ne kvůli finančnímu ohodnocení. Jsme nadšení, hledáme si cesty, v čem se můžeme realizovat a je úžasný, že se tady dá tvořit. Pokud mladý dospělí z dětského domova bude chtít a pracovat s láskou, tak rozhodně bude přínosem nejen pro knihovnu, ale i pro společnost.“

Lenka: „*To se asi dozvíme, je tam určitý specifikum daný prostředím, ve kterém žijí, protože se nejedná o běžnou rodinu. Ale myslím si, že je to spíš o generaci než v tom, v jakém prostředí vyrůstají. Je potřeba s nimi pracovat, mají jiné požadavky, než jsem měla třeba já v prvním zaměstnání a ve stejném věku. Vlastně se mi to líbí, mám studenty na praxi hrozně ráda. Mají jiný pohled na věc, jsou samostatní a zároveň nesamostatní a hodně závisí na tom, jakého člověka mají jako mentora. Každý zaměstnaný u nás v knihovně je jiný a každý je knihovně jinak přínosem.*“

Lukáš: „*Knihovna je otevřena komukoliv. Takový člověk by mohl být přínosem. Vzdělávacích akcí je tu celá řada, máme komunitní workshopy, proběhla Síťovka, networking, takže víceméně se jedná o propojování knihovníků s komunitou, na kterých by se takový člověk mohl podílet. Knihovna pro něj může být také přínosem. Máme zaměřené kurzy na psychohygienu a něco podobného, tak to si myslím, že kolikrát tyto kurzy nejsou na škodu. Kurz komunikace se zákazníkem, který je také určitě vhodný. Během prvního roku by měl tímto kurzem projít každý nově příchozí zaměstnanec, tak ten bych také doporučil jako přínos pro člověka ze sociálně znevýhodněného prostředí.*“

Ondřej: „*Myslím si, že by nebyl ne přínosem. Myslím si, že je to asi jedno. Rozhodně by nebyl na obtíž a nikdo by se na něj nedíval skrz prsty.*“

Děkuji vám všem za rozhovor.

Příloha 2: Rozhovor vedený se zástupcem DD

Jaké služby vaše organizace nabízí dětem z DD? (s důrazem na oblast vzdělávání a zaměstnanosti)

Martin: „*My máme vzdělávací program Lépe připraven do života. Máme systém, který ve většině dětských domovů nefunguje. Děti si sami nakupují, vaří, uklízí. Od 12 let je začínáme zapojovat do různých projektů, které si nepořádáme my, ale zároveň si vybíráme organizace, které se osvědčily. Jsou zaměřeny na osobnostní rozvoj, terapie, děláme výjezdy, ať už třeba využíváme Letního domu. Ono těch nabídek v rámci Prahy je hodně, děláme i s Alter ego naše vlastní výjezdy, kterých se účastní jen naše děti. Vždy vychovatel by měl posoudit, co to dítě přesně potřebuje a najít pro něj ten nejvhodnější program. Děti by měly projít právním minimem, klasickým protidrogových, i když to mají hodně ve školách. Děláváme vztahové věci, výjezdy zaměřené na Já jsem ok, ty jsi ok – aby si uvědomily minulost, rodiče. Probíhá to zážitkovou formou přehrávky a pokud je tam nějaký zádrhel, tak to s nimi psycholog rozebírá. Na to musí navazovat péče terapeutek, aby věděly, co se odehrálo a jak s dítětem dále pracovat. Máme výhodu cvičných bytů, děti jsou u nás, mohou si vyzkoušet bydlet samostatně, nebo ve dvou. Dostávají reálné peníze, s kterými musejí vyjít celý měsíc, dochází za nimi pedagog. Tímhle způsobem se je snažíme připravit na budoucí samostatný život. Většinou to na poprvé nedají, takže se po měsíci až po třech měsících vrací na rodinky. Jinak byt je podepsaný na rok a v případě, že je dítě úspěšný a nepotřebujeme tam poslat někoho jiného, tak může pokračovat, dokud nedokončí studium. První žádost si posílají zhruba v 16 letech, měly by mít za sebou první půl rok v prváku na střední škole. Nutíme je do brigád, což se z 90 procent daří, protože je dobrá zaměstnanost. Hezky se to ukazuje v 17-18 letech, jestli děti zvládnou bydlet na cvičných bytech, jestli si udrží brigádu, nebo ji často střídají, protože manager si jim dovolil vynadat za něco a v tu chvíli utíkají.“*

Jaké služby byste chtěli nabízet do budoucna? (o co si myslíte, že by byl zájem, a které oblasti jsou nepokryté)

Martin: „*Služby asi další ne, spíš se chceme zaměřit na ty děti, které odejdou a selžou. Teď zvažujeme s Magistrátem hlavního města Prahy, že zřídíme krizová lůžka pro tyhle děti. Protože když přijde dítě v pátek ve tři odpoledne, že nemá kde být, tak je velký problém sehnat mu bydlení. To je náš směr. Dál uvažujeme o větší spolupráci s alespoň částečně funkční rodinou. S nefunkční rodinou to nemá moc velký efekt. Zase by musel přijít nový*

zaměstnanec, který by měl čas se jim věnovat. Chceme se ze zámku přesunout do klasických bytů, o tom také jednáme s Magistrátem hlavního města Prahy. Myslím si, že tyhle dva směry by byly prospěšný.“

Jakými aktivitami pomáháte dětem při odchodu z DD k jejich osamostatnění? (uplatnění na trhu práce, vzdělávání)

Martin: *„Je velmi důležité, jestli to dítě odchází plánovitě, nebo přijde v 18 ti letech a řekne, tak já tady končím, odcházím. Na což má samozřejmě nárok. Nebo to řekne měsíc před odchodem a nepožádá si o dobrovolné prodloužení, takže víme, že bude odcházet, jde bydlet s kamarádem a nic od nás nechce, o nic se nemáme starat. Už asi 4 rokem máme v zákoně, že se dítě do roka může vrátit, pokud by pokračovalo ve studiu. Takhle se nám už 4 děti vrátily, z toho 3 úspěšně pokračovaly ve studiu. Fungovaly úplně v pohodě. Na odchodu se s dítětem pracujeme už delší dobu, aby vědělo, co ho asi čeká. Často se dělají besedy s bývalými dětmi. Když to dítě toho dotyčného zná, tak to může zafungovat, ale většinou jsou v pubertě, jako každé jiné dítě, takže mají období vzdoru, ale to je přirozené. Pokud odchází plánovitě, tak máme startovací byty, dítě odchází s tím, že má zajištěnou práci, bydlení a většinou z odchodného zaplacené dva nájemy. Samozřejmě si odnáší finance, je tam maximální částka 25 tisíc při prvním odchodu. Když odchází dítě podruhé, v tu chvíli je to pro něj složitější. Zase na druhou stranu tím, že ty děti chodí na brigády a už ví, že odchodný nebude, tak s nimi pracujeme, aby si uspořily na nějaký ten nájem, protože do startovacího bytu mohou přejít.“*

Jaké jsou zkušenosti dětského domova se spoluprací s knihovnou a neziskovými organizacemi?

Martin: *„Zkušenosti jsou různé. Jsou neziskovky, které si napíší grant, dostanou peníze a vlastně vůbec nemají zmapovaný terén. Řeknou třeba, že tady mají akci pro 10 dětských domovů z Prahy, ale neví, že v Praze jsou jen 3 dětské domovy. Nebo řeknou, že mají program pro 60 dětí, jeden dětský domov jim slíbil 20 dětí a po nás chtějí 40 dětí, kterých já ani nemám podle věku a tak. Zároveň jsou neziskovky, se kterými rádi spolupracujeme, kde vidíme, že to význam má. S Městskou knihovnou v Praze jsme spolupracovali na projektu A jak se vidíme my..., s knihovnou byla spolupráce dobrá, bylo milý, že se toho ujali dva kluci z našich nejstarších dětí, vedli si projekt sami a nepotřebovali k tomu nás jako vychovatele.“*

Jaká vidíte hlavní pozitiva v této spolupráci?

Martin: „*Jak jsem zmínil, jsou neziskovky, se kterými spolupracujeme rádi. Například již zmiňovaná neziskovka Letní dům, se kterými jezdíme na výjezdy. Děti znají program, pracovníky. Projekt s knihovnou se mi moc líbil, děti ho měly ve své režii.*“

Jaké jsou problematické oblasti spolupráce?

Martin: „*Jsou neziskovky, které v podstatě jen proženou peníze, pak jsou neziskovky, které to myslely dobře, snaží se, ale neumí to s dětmi. Děti z dětských domovů jsou specifický, mají za sebou nějakou zátěž, takže je to pro ně horší. Navíc my se snažíme, aby různé programy probíhaly o víkendech, protože přes týden chodí děti do školy, což pro některé neziskovky není zajímavé, takže se pak volí třeba jedno odpoledne v týdnu, ideálně mimo dětský domov. Říkám jim, že by sami nechtěli, aby k nim také někdo chodil neustále domů něco vykládat. Takže doučování probíhá doma v dětském domově, ale semináře mimo. Problém ve spolupráci může nastat i u našich dětí, neboť naslibují něco, co neudělají. Nastávají zádrhele s dodržováním termínů. Mají dost aktivit, chtějí se účastnit ještě jiných věcí a nedokážou samy posoudit, co vše zvládnou. Pak je potřeba zasáhnout z naší strany, vychovatelů. I když se chovají a tváří dospěle, tak je potřeba na ně dohlédnout.*“

Zprostředkováváte dětem nějaké pracovní zkušenosti?

Martin: „*Brigády si hledají sami, záleží na nich. Většinou se domlouvají s vychovateli, jakou by měly představu a společně hledají na webových portálech. Máme zhruba 7-8 firem, se kterými spolupracujeme a funguje to na bázi, pokud máme nějakého zájemce v oboru, tak mu doporučíme práci u firmy, ale většinou to záleží na nich. V rámci dalšího vzdělávání nabízíme komplexní program, kterým si děti projdou v podobě alespoň 5 ti víkendů. Většinou se vracejí spokojení. Jeden hotel jim připravil cvičný pohovor, kde společně s dětmi vyhodnotili nejlepší výkon a vedoucí nabídl slečně místo u nich v hotelu, takže tam chodila na brigádu.*“

Jakým způsobem? Jak byste chtěli nabídku rozšířit do budoucna?

Martin: „*Je to většinou obráceně, firmy se nabízejí nám. Nám ročně odejdou 2-3 děti zletilostí do práce, takže nejsme úplně schopní každý rok dodat do každé firmě nějaké dítě, jsme rádi za to, že máme své portfolio, kde víme, na koho se můžeme případně obrátit. Ale stává se, že děti chodí v rámci školy někam na praxi, tam je osloví a nabídnout jim práci.*“

Samozřejmě čím větší portfolio máme, tím víc můžeme dětem nabídnout v rámci jejich uplatnění.“

Myslíte si, že by zaměstnanec ze sociálně znevýhodněného prostředí byl přínosem pro knihovnu, a naopak knihovna pro něj přínosem? Pokud ano, v čem

Martin: *„Víme, že děti moc nečtou, máme pár dětí, které si přečtou knížku a vezmou si další. Malým dětem by vychovatelé měli číst každý večer, ale my zas těch malých dětí moc nemáme. Myslím si, že nezáleží na to, jestli se jedná o dítě z dětského domova. Je to spíš o tom, jestli to to dítě zajímá, nezajímá. Chce pracovat, nemá tam tu zátěž z minulosti, neselhává. Přínosem být může, už jenom proto, že chce pracovat a poctivě odvést svojí práci. Knihovna pro děti může mít přínos v tom, že je může více přimět ke čtení, a nejen k tomu. Myslím si, že spousta lidí v dnešní době neví, co knihovna všechno nabízí. Třeba jsem vůbec nevěděl, že knihovny půjčují deskové hry. Pokud za mnou dítě přijde, že chce hrát deskové hry, tak mu najdu nějaký kroužek od domu dětí a mládeže. Nenapadlo by mě, že může dítě i dospělí vyrazit do knihovny si zahrát třeba Carcassonne, dokonce si hru půjčit domů.“*

Děkuji Vám za rozhovor.

Příloha 3: Rozhovor vedený se zástupkyní NO

Jaké služby vaše organizace nabízí dětem z DD? (s důrazem na oblast vzdělávání a zaměstnanosti)

Dana: „*My máme 3 hlavní služby. První se zaměřuje na děti z dětských domovů. Jedná se o projekt Kousek domova, kam spadají sociálně terapeutické pobyty, výjezdy do dětských domovů a doprovázení těch dětí, tréninkové byty. Pracujeme s dětmi, které čeká odchod z DD a domlouváme se na pomoci s doprovázením i po odchodu. Pak je služba, která se týká doprovázení pěstounů, protože se podle zákona musejí vzdělávat. Máme 30 stálých navázaných rodin. Třetí službou je, když jsou děti v rodině. Jedná se o sanaci rodiny, zprostředkování a ulehčování kontaktu, pokud dítě bylo odebráno a vrací se zpět do rodiny.*“

Jaké služby byste chtěli nabízet do budoucna? (o co si myslíte, že by byl zájem, a které oblasti jsou nepokryté)

Dana: „*Momentálně nevím, jestli je nějaká větší myšlenka všech, jaké služby bychom chtěli nabídnout do budoucna. U nás se služby proměňují, třeba sanace rodin funguje zhruba 5 let.*“

Jakými aktivitami pomáháte dětem při odchodu z DD k jejich osamostatnění? (uplatnění na trhu práce, vzdělávání)

Dana: „*V rámci vzdělávání a zaměstnanosti máme tréninkové byty, kam jezdí na různé cykly, většinou na víkend v období asi 5 ti měsíců. Je pro ně připravený program, kdy doprovázející pracovníci od nás s nimi řeší možnosti výběru školy po ukončení základní školy. Pomáhají jim vyplnit žádosti, nebo si třeba zkoušejí pohovor s někým ze zaměstnanců, co říkat, co neříkat na pohovoru. Zkoušejí si sehnat bydlení, zase jim zaměstnanci sehrají pronajímatele. Mají omezený finanční rozpočet, kdy musejí dojít nakoupit, uvařit a s penězi vystačit, aby i v neděli večer měli co jíst. S tím, že se domluvíme na nějakém programu na sobotní večer, jdeme třeba do kina. Nejdříve je tam s nimi doprovázející pracovník pořád, pak už jen „kontroluje“. Učí se to tam, ale nežijí tam třeba rok v kuse.*“

Jaké jsou zkušenosti Letního domu se spoluprací s DD a knihovnou?

Dana: „*S knihovnou zkušenosti nemáme. S dětskými domovy spolupracujeme dlouhodobě. Letní dům funguje již 22 let a myslím si, že na nás děti dobře reagují. K Vánocům jim dáváme fotoalba z akcí, ze kterých jsou nadšení. Pracujeme s dětmi už od začátku, většinou jsou to*

děti od 10 let, ale i mladší. Máme zkušenosti se speciálními pobyty, které jsou jen pro holky nebo naopak jen pro kluky. Chovají se úplně jinak, když nejsou smíšený. Řešíme s nimi, co se jim může přihodit, ukazujeme jim dobré prostředí, kde je přijímáme. U nás je kladen důraz na to, že pokud tomu dítěti třeba neprávem křivdíme, tak se jim za to omluvíme. Ty děti na omluvy vůbec nejsou zvyklé nebo na poděkování. Myslím si, že máme kladné zkušenosti s dětskými domovy a že na nás dobře reagují.“

Jaká vidíte hlavní pozitiva v této spolupráci?

Dana: *„Hlavním pozitivem ve spolupráci je stejný cíl. Děti z dětských domovů po materiální stránce rozhodně nestrádají, jsou přehlčeni, ale po emocionální stránce mají velké mezery. Pro ně je vzácný ten čas, kdy jsme s nimi osobně, jeden na jednoho a znamená to pro ně víc, než třeba když dostanou tablet.“*

Jaké jsou problematické oblasti spolupráce?

Dana: *„Narazit se dá určitě v chování dětí, jakmile nebudou mít zájem, tak ho prostě mít nebudou. Jsou trochu nezodpovědní a bojím se, jestli je knihovnictví pro ně zajímavý obor. Ale na druhou stranu si říkám, že knihovna není jen o knížkách, ale i o komunitních aktivitách a prostoru, Je dobré je na to upozornit, protože takhle knihovnu většinou nevnímají. Znají jen svůj prostor v dětském domově, takže by je tímto knihovna mohla zaujmout. Na jednom pobytu jsem měla skupinku kluků kolem 13 let, večer jsem jim četla krátké povídky a zaujalo mě, že každý den po mě vyžadovali, abych jim četla. Stejně jako na rodičích záleží i na tetách, ale chápu, že se nemůže každému dítěti tolik věnovat, když jich má třeba sedm.“*

Je možné, aby děti z DD v Letním domě získaly nějaké pracovní zkušenosti?

Dana: *„Ano, je to možné. Máme nasmlouvané i různé firmy, většinou v gastronomii, které je zaměstnávají. Dále můžeme nabídnout pomoc najít práci někde jinde. Pracovník od nás s ním má schůzky, většinou jeden na jednoho. Spolu proberou možnost zaměstnání, poradí mu, jak se připravit na pohovor, co říkat, neříkat.“*

Chtěli byste do budoucna tuto nabídku rozšířit?

Dana: „Já se v tomhle moc nepohybuji, takže nevím. Ale ve chvíli, kdy jsem za kolegy přišla s tím, že je tady knihovna, která by mohla dětem pomoci v získávání zaměstnání, tak mi vlastně nikdo neřekl ne.“

Myslíte si, že by zaměstnanec ze sociálně znevýhodněného prostředí byl přínosem pro knihovnu, a naopak knihovna pro něj přínosem? Pokud ano, v čem?

Dana: „Myslím si, že může být přínosem, protože mají své témata, o kterých se často baví, ale druzí o nich nemusí ani vědět. Rozhodně by stálo za to s nimi tyto témata veřejně otevřít, uspořádat třeba workshop, přednášku. Nemusí být pořád jen cestovatelské přednášky o státech, kde už všichni byli, ale může se otevřít téma, které je vážný. Vzhledem k tomu, že vycházím ze svého názoru, takže si knihovníky představuji jako vzdělané lidi, kteří nebudou ty děti házet do jednoho pytle už jen kvůli tomu, že jsou z dětského domova, což se často stává. Často jsou to romské děti, děti s nějakým traumatem, takže si to představuju, že prostředí knihovny je vlastně pozitivní a že tam jsou dobré vztahy. Dítě tam může být přijato, a to si myslím, že pro něj může být jako velký přínos. Není tomu tak třeba ve velké firmě, kde je velký byznys a všichni se tam budou předhánět a házet si klacky pod nohy. Takové dítě nezvládá stresové prostředí. Naopak v knihovně spolu můžou spolupracovat, což může mít na dítě kladný dopad, protože se tam bude cítit dobře a nebude na něj vyvíjen zásadní stres. Může být pro něj velkým přínosem naučit se dané práce, zodpovědnosti, toho, že tam ráno musí dojít. Zároveň se naučit omluvit, pokud třeba onemocní. Musí vědět, že ho nikdo nesevře, protože oni, jak jsou trochu traumatizovaný tím, že něco zažili, tak jim jinak funguje mozek a rychle se dostanou do stresu a jsou v takové opozici vůči tomu druhému člověku. Setkala jsem se s řadou dospělých, kteří vyrostli v dětském domově. Mají práci, vypracovali se a jsou dobří. Děti z dětských domovů dokážou zabrat, ale musejí mít motivaci a chtít.“

Děkuji Vám za rozhovor.